

Bruinvissen in Groningen

Aart van der Spoel

Afgelopen Pasen 2005 was ik voor een kort bezoekje naar Ameland. Vanaf het dek van de veerboot is natuurlijk het meeste te zien en daarom stond ik daar de hele overtocht.

Op een geven moment werd mijn aandacht getrokken door een onderduikend 'beestje' aan de andere kant van de boot. Toen ik daar snel naartoe liep bleken het twee 'beestjes' te zijn die simultaan op- en onderdoken om daarna onder water te blijven. Zouden dit de vinnen van twee bruinvissen geweest kunnen zijn? Ik zag een dek lager twee vogelaars staan en vroeg hun wat zij ervan dachten.

"Bruinvissen!", Was hun korte antwoord.

Groot was mijn verbazing toen ik een dag later over de Noordzee kijkend opnieuw twee bruinvissen zag, en nu veel mooier. Later nog

een keer en toen, tot grote vreugde van mijn reisgenoten Floor, Lars en Marike, zagen we op de boot terug vlakbij de pier van Holwerd weer een bruinvis.

Ik wist dat bruinvissen algemener waren geworden in Nederland en besloot voor Groningen en omgeving de waarnemingen op een rijtje te zetten.

De tabel geeft voor de laatste jaren een kort overzicht van waarnemingen van de kust van Groningen en van de Waddeneilanden Ameland, Schiermonnikoog en Rottum. Deze waarnemingen zijn voornamelijk gedaan door Avifaunaleden. www.lauwersmeer.com was voor deze, onvolledige, waarnemingenreeks een belangrijke bron.

	Waarneming	Aantal	Vondsten
2001	1	1	
2002			
2003	6	12	3
2004	28	45	
2005 t/m 10 april	16	32	5
Totaal	51	90	8

Het is duidelijk dat de bruinvis in Groningen en omstreken algemener wordt.

Geschiedenis

De bruinvis was van oudsher een heel gewone verschijning langs de kust, ook in de Waddenzee, de voormalige Zuiderzee en het deltagebied. Tot in het midden van de vorige eeuw kon men op sommige plaatsen vanaf het land bruinvissen waarnemen, zoals in het Marsdiep. Voor de Tweede Wereldoorlog zwommen ruim 50.000 bruinvissen in het Nederlandse deel van de Noordzee. Na de oorlog is de bruinvis sterk achteruitgegaan, niet alleen in Nederland maar in alle kustgebieden van de zuidelijke Noordzee. De oorzaken hiervan lagen bij de verontreiniging van de kustwateren (met name door PCB's) en de toename van de visserij. Na 1960 werden er zelden nog

bruinvissen gezien.

De terugkeer van de bruinvis

Zeevogeltellers hebben een belangrijke rol gespeeld bij de documentatie van de terugkomst van de bruinvis. Zij noteerden natuurlijk naast de vogels ook waarnemingen van zeezoogdieren. Door het opzetten van een Marine Mammal Database als onderdeel van de database van de NZG (de Nederlandse Zeevogelgroep) op initiatief van Kees Camphuysen is een goed beeld te krijgen van deze aantalsontwikkelingen in de Noordzee. Verrassend is dat ook een aantal soorten andere zeezoogdieren weer toegenomen is.

Grafiek 1 geeft een mooi beeld van de terugkeer van de bruinvis in de Nederlandse wateren. De gegevens zijn grotendeels afkomstig van zeetrekters uit heel Nederland met daarnaast incidentele meldingen.

Bruinvissen komen vooral vanaf december en toenemend tot in maart voor in de Nederlandse kustwateren. In april neemt hun aantal snel af. Het lijkt erop dat de dieren dan weer noordwaarts gaan. De achtergronden van de terugkeer van bruinvissen in de Noordzee en de Waddenzee zijn nog niet duidelijk. Hoewel de bruinvis zijn jongen grootbrengt in de Noordzee is de aantalsontwikkeling dusdanig sterk dat ook instroom van verder weg plaats moet vinden. Wat hiervan de oorzaak of reden is, is ook onduidelijk. Hoe dan ook, het is verheugend dat we weer bruinvissen kunnen zien en soms mooi dichtbij. De Eemshaven, bijvoorbeeld, is een goede plek.

Adressen en bronnen:

Waarnemingen van bruinvissen en andere levende walvisachtigen kunnen gemaild worden naar Kees Camphuysen.

kees.camphuysen@wx.nl (Marine Mammal Database).

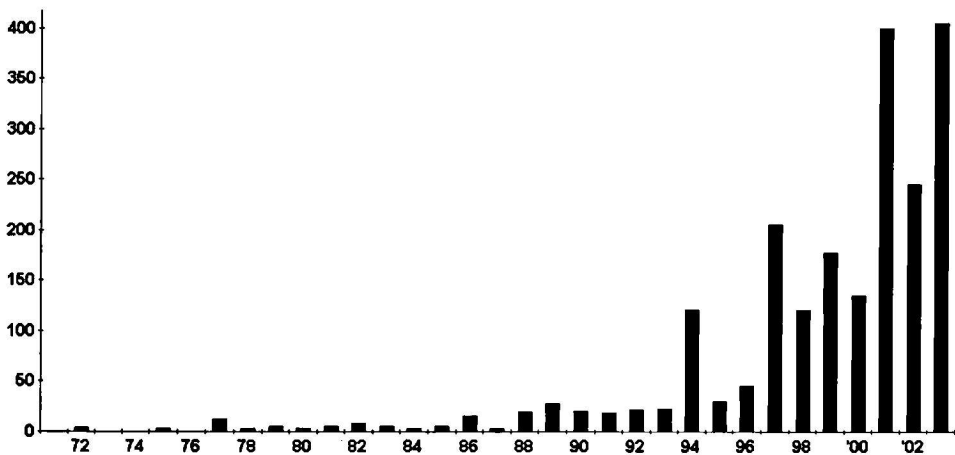
Vondsten van dode walvisachtigen kunnen gemeld worden bij Chris Smeenk van Naturalis Leiden.

Smeenk@Naturalis.nl.

Strandingen van levende walvisachtigen bij het Dolfinarium Harderwijk, C.E. van Elk. n.v.elk@dolfinarium.nl.

Op de sites <http://home.planet.nl/~camphuys/Cetacea.html> en

www.natuurinformatie.nl/ecomare.devleet/natuurdatabase.nl/i001206.html is veel informatie te vinden.

Grafiek 1. Vanaf de kust waargenomen bruinvissen sinds 1970 (Marine Mammal Database)

